

5. Vedenje: Vzlednega in uglednega vedenja.

6. Povprečna ocena: Odlično (5).

Naslednje šolsko leto je delo istega učitelja nadzoroval drug »šolski preglednik« ter ga ocenil takole:

II. Drugi primer službene ocene:

1. Učno delo (uspeh) in strokovna sposobnost: Uspeh deloma dober, sposobnost prav dobra.

2. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj, a nezdrave razmere na šoli mu ubijajo voljo do dela.

3. Vedenje v službi in izven šole: Prav dobro.

4. Delovanje za narodno prosvetevanje: Se udeležuje literarno. Piše v mladinski list »A« (imena listov ne citiram!), v pedagoški list »B« in stanovski list »C«. Izdal je knjigo »D«.

5. Drugo delo: — — —

6. Svojevsta kot: a) vzgojitelj. Pouk mrtev in brez življenja, otroci ne kažejo prav nikakega zanimanja za pouk in jih ne zna pritegniti k sodelovanju. b) Uradnik in državljan: Neoporečen, zaveden Jugoslovčan.

7. Oviere pri delu: Nesporazum med učiteljskim na šoli.

8. Končna splošna ocena: Dobro (4).

Tretje leto je istega učitelja nadzoroval zopet drug »šolski preglednik« ter ga ocenil takole:

III. Tretji primer službene ocene:

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smotreno, metoda že precej ustaljena, uspehi zadovoljivi.

2. Strokovna izobrazba: Strokovno vsestranski izobražen, stremi za nadaljnjo izpopolnitvijo.

3. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: Prav dobro.

5. Delo na narodnem prosvetevanju: Član odbora društva A, poveljnik društva B, režiser, pevovodja, se udeležuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojevsta, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljan: Zaveden državljan.

7. Eventualni nepovoljni vplivi, ki so ovirali vzgojo in učno delo v šoli: Spor z veroučiteljem.

8. Končna splošna ocena: Prav dobro (4).

Omenjam, da je preglednik pod III. ostal v srezi kot nadzornik ter je istega učitelja ocenil tudi prihodnje t. j. četrto leto. Spoznal je razmere v kraju, sreza, spoznal tudi osebnost in delo učitelja, saj je bil z njim v kontaktu zdaj že dve leti. Prečitajte spodnjo oceno, ki se je porodila iz tega medsebojnega spoznanja in uvideli boste, kolike važnosti je objektivno spoznanje učiteljeve osebnosti pri presoji in ocenjevanju.

IV. Četrti primer službene ocene:

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smotreno, metoda ustaljena, učni uspehi se — po dosedanjih neurejenih šolskih razmerah že pričenjajo dvigati.

2. Strokovna izobrazba: Inteligent in strokovno prav naobražen.

3. Zanimanje za službo: Izredno vesten i kot učitelj i kot upravitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: V vsakem oziru neoporečno.

5. Delo na narodnem prosvetevanju: Vnet javni delavec, vodi vse javno delo v svojem okolišju. Se udeležuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojevsta učitelja, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljan: V vsakem oziru odlični na mestu. Zaveden državljan.

7. Ev. nepovoljni vplivi itd.: — — —

8. Končna splošna ocena: Odlično (5).

Primerjajmo zdaj vse štiri ocene in prišli bomo do zaključka, da se je učitelju zgodila krivica v drugem in tretjem letu. Božja previdnost je hotela, da je bil »šolski preglednik« v prvem letu inteligenten človek, ki je znal pravilno oceniti delo učiteljevo tako v internem šolskem kakor tudi izvenšolskem udeleževanju. Primerjajoč prvi in četrty primer ocene pridemo do zaključka, da sta si le ti dve sorodni in pravični, dočim sta drugi in tretji primer ocene zagrešena v temelju. Dve leti je torej porabil učitelj, da je prepričal ocenjevalce, da je v četrtem letu najmanj še vedno tako dober vzgojitelj, kakor je bil v prvem.

Iz naštetih primerov ocen je več kot jas-

no, da bo učiteljevo delo le tedaj pravično in pravilno ocenjeno, kadar ga bo nadzoroval človek, ki je vreden imena »šolski svetovalec« in ki ni odbran na »brzu ruk« temveč je na svojem položaju del časa, da ima priložnost spoznati razmere in osebnost podrejenega učiteljsva. Podrejenega namreč v onem smislu, ki ga zahteva razmerje, ki je blagohotno in dobromamerno t. j. »svetovalsko«.

Kakršna je pravica pri ocenjevanju, takšno je delo, ki mu sledi. In če imajo ocene za učence vzgojni namen, ne more nihče reči, da ga nimajo tudi za učiteljsvo. In končno: po ocenah nas tisti, ki nas ne vidijo, sodijo.

Vsako delo pa je vredno svojega pravičnega plačila!

Lojze Zupane

Sokolstvo in učiteljsvo

V svojem zaključnem govoru na letošnji glavni skupščini Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije je v nedeljo, dne 12. maja t. l., pred zastopnikom Nj. Vel. Kralja, pred zastopniki kraljevske vlade, oblasti, organizacij in pred delegati inozemskih sokolskih odposlancev in domačih sokolskih žup izrekel med drugim prvi namestnik staroste Saveza SKJ brat Engelbert Gangl nastopno laskavo priznanje o udeleževanju učiteljsva v sokolskem delu:

Drugo je, kar želim ob tej priliki poudariti, in to je prav izdatna in mestoma nenadomestna podpora, ki jo je naše vzgojno delovanje deležno od strani našega zavednega učiteljsva. (Klici: Tako je!) Pripadniki tega stanu zavzemajo po pre mnogih naših edini-

cah v upravnih, tehniških ali prosvetnih panogah vodilna mesta, in niso redki primeri, kjer učitelj in učiteljsva Sokolstvu posvečata izven šolskega dela ves svoj svobodni čas. To je tako lep zgled nacionalne zavednosti, da ga moramo drugim stanovom postaviti za zgled. Dogaja se, da je mnogokateremu pripadniku tega stanu delo v Sokolu v osebno škodo, a v zlic temu opažamo rastoče zanimanje do sokolskega dela, čeprav odklanjamo vsako silo, ki bi hotela, da se mora učitelj ali učiteljsva aktivno udeleževati dela med nami. Takega primoranja nečemo, temveč samo želimo, da se onemu, ki sam hoče in ima za to voljo in sposobnost, da prilika, da pride tja in ostane tam, kjer je možnost in potreba za sokolsko delovanje. (Klici: Tako je!)

Vprašanje nadzorniškega izpita

Naš dragi tovariš Gustav Šilih je napisal v »Učiteljskem tovarišu« od 16. maja t. l. zelo zanimiv članek pod gornjim naslovom. Prikazal je učiteljsvo »Pravila o polaganju državnega izpita za sreskega šolskega nadzornika« z namenom, da bi se ta pravila izpopolnila tako, da bi na njihovi osnovi dobili čim boljše nadzornike. Za vzgled je navedel belgijski primer izpita za nadzornike in pa mišljenje francosko-švicarskega pedagoga Dottreusa. Neke stvari sedanjih naših pravil so pisec članka ugajale, druge so ga zopet razočarale. Ker ima vsaka stvar dve plati sprednjo in zadnjo in nam je tov. Šilih prikazal z najboljšim namenom ono drugo, ne bo napačno, ako spregovorimo nekoliko besed tudi o sprednji strani tega vprašanja.

Pravila, bilo o izpiti ali o čem drugem, ki zadevajo narodno šolstvo, se predpisujejo na osnovi zakona o narodnih šolah. S pravili se zakon ne more menjati, nego samo razlagati in odrediti ono, kar pač zakon predpisuje. Za razlaganje zakonskih predpisov je dovoljeno in mogoče poslužiti se izkustev v tujih državah, ali, kadar se to razlaganje ukaonjuje, se mora gledati na naše prilike in na to, da bo ono najprimerneje poslužilo razvoju našega stanja na katerem koli polju.

Paragraf 116. zakona o narodnih šolah predpisuje, da imajo pravo na polaganje izpita za sreskega šolskega nadzornika:

1. Oni učitelji, ki so s predpisanim diplomskim izpitom končali filozofsko pedagoško skupino predmetov na univerzi ali pa višji tečaj višje pedagoške šole in imajo najmanj 10 let efektivne službe v narodni ali meščanski šoli.

2. Oni učitelji, ki imajo nižji tečaj višje pedagoške šole in diplomski izpit in najmanj 12 let efektivne učiteljske službe.

3. Učitelji, ki imajo redno učiteljsko usposobljenje, najmanj 15 let efektivne služ-

be v narodni šoli, ki so se odlikovali s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti in ki so ocenjevani, najmanj z prav dobro oceno.

Tudi sedanjim šolskim nadzornikom je mogoče polagati nadzorniški izpit, ako želijo biti deležni beneficij, ki jih ta izpit daje, seveda le, ako izpolnjujejo te pogoje.

Ako primerjamo to izobrazbo nadzorniških kandidatov z ono, ki jo zahtevajo belgijska pravila — oziroma Dottreus, nas ne more biti sram, baš nasprotno, predpogoji so pri nas strožji.

Tu izpit začena. Komu naj se dovoli polaganje? Zakonodavec vidi dovoljno garancije za dobroga nadzornika v tem, da ima

Najlepše novosti za poletne obleke

v pralnih tkaninah, kakor v svili, krepu, platnu ali cefirju, modernih barv in krasnih vzorcev finega okusa dobite pri obče znani solidni tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna izbira!

Učiteljsvo popust! — Vzorci na zahtevo!

Nadučitelj Janko Koderman — sedemdesetletnik



Na dan svojega patrona Janeza Nepomuka je dočakal nadučitelj v p. tov. Janko Koderman svoj 70. rojstni dan. Proslavil ga je s soprogom v krogu svoje lepo razrastle družine med hčerami, zeti in vnukinjami tam gori v obdravski prestolici v Mariboru, kj je postal poslednja leta značilno mesto upoko-jencev, zlasti iz učiteljskih vrst.

Zivljenje tov. Kodermana je prav tipično za dobo učiteljsva njegovih vrst. Eno leto manj kakor 4 decenije je posvetil narodu, prosveti in šoli. Vmes pa je bil delaven na vseh popriščih javnega udeleževanja: zato se ga spominjajo z zahvalo vsepovsod, koder je služboval.

Rodil se je v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, srčna želja pa ga je gnala izpod kmečkega krova v učiteljski poklic. V Mariboru je maturiral leta 1886. in je nastopil kot novinec službo pri Sv. Andražu v Leskovcu. Mladi prosvetni pionir je stopil med 100 šolarčkov v zatohlo sobo nagnetenih. Pa mladi učitelj je bil oborožen z dobro voljo in obil-

nim pogumom. Tu je učiteljeval 2 leti, pa je prišel za učitelja nazaj v rojstno pokrajino na Dravsko polje v prijazni St. Janž. Tu si je izbral zakonsko družico gospodično Marijo Lešnikova iz ugledne družine veleposestnika Lešnika.

Dve leti po poroki je dobil tov. Koderman službo stalnega učitelja na trirazrednici pri Mariji Snežni, na skrajnem severnem slovenskem koncu. In po dveh letih naporne službe je bil postavljen za šolskega upravitelja leta 1896. v Zgornji Ponikvi. Vseposod je skušal pomagati ljudstvu in dvigati prosveto. Prav njegova zasluga pa je, da so dobili v Zgornji Ponikvi novo šolsko poslopje. Leta 1908. so otvorili novo šolsko poslopje v Veliki Pirešici in je oblastvo namestilo tjakaj tov. Kodermana za šol. upravitelja. Vsa leta do upokojitve je preživel tu. Najhuje je bilo življenje v letih svetovne vojne. Priljubljeni šol. upravitelj se je takrat ves postavil v službo svojega ljudstva. Pisal je vse noči za občino in občane. Grunti so zahtevali močnih rok gospodarjev in Koderman je pisal in prosil na vse strani, pa mu je uspelo, da je otel naši zemlji okrog 50 gospodarjev, ki jih je že pritegnila vojaška oblast in jih razkropila po vseh bojiščih. Se danes so mu kmetje hvaležni, ker jih je rešil trpljenja in mnoge tudi predčasne smrti.

Zivljenje Kodermanovo je bilo tekom štirih službenih desetletij čisto prav bridko zagrenjeno, kajti tov. Janko je bil že od mladih nog navdušen narodnjak in zaveden Jugoslovčan, ter je bodril in dramil svoje soobčane vsepovsod. Prav zato so mu metali predpostavljeno mnogokrat polena pod noge, on pa ni klonil, vztrajal je v svoji mladeniški veri in je ob koncu službenih let dočakal tisto, o čemur je pričal mladini vso dolgo dobo: Jugoslavijo.

Tov. Kodermana se spominjajo njegovi stanovski tovariši kot vzlednega tovariša in predstojnika.

In dejstvo, da ga niso pozabili rodovi, ki so šli skozi njegovo učilnico in šolo, dokazuje, da je mož doseglj, kar si je postavil za

cilj ob vstopu v učiteljski stan: vzgojiti narod v dobrem... in kdor je hvaležen je dober.

Ob strani svoje najvzornejše, najpožrtvovalnejše soproge gospe Marije uživa zdaj svoj tusculum v Mariboru. Svojo družino je vzgojil v narodnem duhu, ena njegovih hčera je tudi marljiva učiteljica in dve njegovi hčerki sta si izbrali za svoja življenjska druga naša stanovska tovariša. Res: učiteljska ideja je v Kodermanovi družini močna.

Zasluznemu učitelju in dobremu tovarišu ob čestitem jubileju tudi naše iskrene čestitke: še na mnoga, zdrava, srečna leta!

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

POSEBNA ODREDBA GLEDE STATISTIKE PROSVETNEGA DELOVANJA IN NAGRADA ZA NAPREDOVANJA

Vvsakoletni proračun prosvetnega ministrstva je vselej uvrščena posebna vsota za ljudsko-izobraževalno delovanje in za javne občinske knjižnice. Za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje morejo zaprositi okrajni in krajevni prosvetni odbori, pa tudi izobraževalna društva in tem podobne institucije. Okrajni prosvetni odbor določi v plenarni seji na koncu koledarskega leta program ljudsko-izobraževalnega delovanja za prihodnje koledarsko leto, ugotovi izdatke, razdeli nagrade, potem se pa obrne na ministrstvo prosvete s prošnjo za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje. Ako zaprosijo za državno podporo tudi krajevni prosvetni odbori in druga prosvetna društva, zbere okrajni prosvetni odbor vse prošnje svojega sreza in jih pošlje prosvetnemu ministrstvu. Prošnja mora biti opremljena s programom ljudsko-izobraževalnega dela za vse leto, s poročilom o izdatkih in dohodkih. Proš-

kandidat diplomski izpit na filozofski fakulteti, oziroma na višjem tečaju višje pedagoške šole plus 10 let službe, ali pa, da ima nižji tečaj višje pedagoške šole (zopet dovoljna predizobrazba) plus 12 let službe in končno, ali naj zamerimo zakonodavcu, ako tudi onim učiteljem narodnih šol dovoljuje polagati izpit, ki imajo že 15 let službe in ki so se v pedagoški književnosti odlikovali? To so možje najmanj od 35 let, ki morajo dokazati, da so prvovrstni javni in pedagoški delavci.

Mišljenja sem, da je zakon dovolj ločil »zrnje od pleve«, kakor to želi naš tovariš. Ako pa bi se tudi med onimi, ki jim prevladna izpitna komisija dovoli polaganje izpita, še nahajale »pleve«, treba da jih sama izpitna komisija iztrebi in ne pravila.

Izpit pa ni najmanj tako enostaven in tako nepedagoški, kakor se nekemu vidi.

Zakonodavec v istem 116. paragrafu zahteva, naj bodoči šolski nadzorniki položijo šolsko administrativen izpit. Na prvi pogled je to zelo ozko očitano, ali pojem nadzornikove šolske administracije je mnogo širši nego neke druge administracije. Da on pravilno in koristno vrši svojo službo, mu je potrebno mnogo strokovnega znanja. Zakonodavec je tako strokovno pedagoško znanje predpostavil, zato on za nadzorniškega kandidata jemlje diplomiranega filozofa, oziroma diplomiranega slušalca višje pedagoške šole, ali pa učitelja — priznanega pedagoškega delavca z najmanj 15 letno prakso in samo od tako izobraženih kandidatov zahteva še šolsko administrativen izpit.

Potrebno je bilo dobro premisliti, kakšen naj bo ta šolsko administrativni izpit, ki naj nudi zadostno garancijo, da dobitno dobre nadzornike.

Obveljalo je načelo, naj se izpit uredi tako, da kandidati, ki že imajo znanje iz celotne pedagoške skupine, pokažejo 1. solidnost svojega pedagoškega znanja in uporabo takega znanja za razvoj narodnega šolstva, 2. poznavanje šolskih in uradniških zakonov in predpisov in 3. svojo nadzorniško spretnost v šolskem in administrativnem delu.

Solidnost svojega psihološko-pedagoškega znanja in njegovo uporabo za razvoj narodnega šolstva pokažejo kandidati po sedanjih pravilih 1. na pismenem izpitu — ko izdelajo prosto izbrano in od komisije odooreno temo in 2. na ustnem izpitu, ko branijo svojo tezo. Na ustnem izpitu pokažejo tudi poznavanje šolskega zakona in glavnih predpisov uradniškega zakona.

Svojo nadzorniško spretnost in uporabo na pokažejo na praktičnem izpitu.

Težišče nadzorniškega izpita po sedanjih pravilih je torej v tezi in odbrani teze. Kdor ni tu dobro podkovan, se odkloni od nadaljnjeega polaganja.

Popolnoma pravilno omenja tov. Šilih, »da sta izvirnost in s tem tudi vrednost domačih nalog pri vseh izpiti dokaj problematična«. Kandidatu bi lahko celo neka druga oseba napisala domačo nalogo (tezo). Kadar jo pošlje komisiji — mora navesti tudi še literaturo, ki se je je posluževal. Toda kadar kandidat sede na stol pred tri izkušene pedagoge izpraševalce, ki so vsi pregledali njegovo delo in ga glosirali, da brani svojo tezo — tedaj mu nič ne more pomagati prijatelj, ki mu je pomagal sestavljati domačo nalogo. Ako kandidat ni dobro podkovan v psihologiji in pedagogiki (in teško si je zamisliti neko tezo, ki ne bi imela zveze z najširšimi psihološkimi in pedagoškimi načeli) — se kmalu pod navzkrižnimi vprašanji vseh treh članov komisije zruši.

Temo za domačo nalogo si izbere kandidat sam. Polje narodnega šolstva je dovoljno široko, da si kandidat more izbrati ono temo, ki njega najbolj zanima in, ki ima važen

nja se opremi s poročilom o delovanju v preteklem letu, z blagajniškimi poročilom z vsemi računskimi prilogami, tajniškimi poročilom in vsemi drugimi podrobnostmi. Ministrstvo prosvete nakazuje praviloma le okrajnim (mestnim) prosvetnim odborom celokupne zneske za ljudsko-izobraževalno delo vsega okraja (mesta). Iz takega celotnega prispevka nudi natančno določene zneske posameznim krajevnim odborom s posebnim ozirom na kulturno dovršenost in premoženjsko stanje posameznih odborov, oziroma prosvetnih društev. Pri podeljevanju podporo po okrajnem prosvetnem odboru se posebno pazi tudi na začrtani delokrog in na premoženjsko stanje prebivalstva, ki je včlanjeno pri posameznih prosvetnih odborih in prosvetnih društvih, ki so zaprosili za podporo.

Državni prispevki za knjižničarske namene se dovoljujejo edino javnim občinskim knjižnicam, ki so urejene po zakonu ministrstva prosvete. Prošnje za knjižnične podpore je pošiljati okrajnim prosvetnim odborom, ki jih pošljejo ministrstvu prosvete. K vsaki prošnji mora biti priložena po ministrstvu prosvete založena »Vprašalna polja«, ki mora biti najvestneje izpolnjena.

Državne podpore za javne knjižnice se podeljujejo javnim občinskim knjižnicam v obliki knjižnih zbirk in le v izjemnih slučajih v denarju. Knjižnični odbori si izberejo v okvirju od ministrstva prosvete dovoljenega zneska primerne knjige, ki so zabeležene v priloženem seznamu, in pošljejo ta seznam okrajnim prosvetnim odborom v odobrenje. Okrajni prosvetni odbor odpošlje »Seznam« Masarykovemu ljudsko-izobraževalnemu zavodu, kj poskrbi za hitro rešitev.

Knjižnica, ki prejme državno podporo, je dolžna do konca leta poročati ministrstvu prosvete o svojem ljudsko-izobraževalnem delu. Za ta poročila se uporabljajo posebne tiškovine, ki jih je založilo ministrstvo prosvete.

Ministrstvo prosvete ugotavlja ob koncu vsakega leta ljudsko-izobraževalno stanje v državi in statistične podatke objavlja v svo-

pomen za razvoj narodnega šolstva — t. j. za napredek pouka, vzgoje in zaščite otrok v šolski obveznosti (od 4. do 16. leta starosti). Izbira teme je omejena samo z značajem izpita samega in z ničemer drugim.

Za boljše razumevanje vsega poteka nadzorniškega izpita po naših pravilih, naj navedem potek izpita, ki sem ga te dni položil.

Za temo sem si izbral vprašanje, ki ga omenja paragraf 152. zakona o narodnih šolah in to je: **Zaščita in vzgoja šolskih otrok izven šole.** Komisija mi je to temo odobrila z ozirom na veliko važnost tega vprašanja zlasti v sedanjih časih ekonomske krize in njenih posledicah tudi na vzgojnem polju, zato tudi, ker se problemom zaščite in vzgoje otrok izven šole posveča premočno pažnje in še, ker morajo biti v smislu zakona o narodnih šolah in uredbe o opravljanju nadzorniške službe, tudi nadzorniki dobro podkovani v tej stvari. Za pismeno delo se še zahteva, da je veliko najmanj eno do dve tiskovni poli.

Izdelano tezo sem poslal komisiji mesec dni preden sem želel polagati ustni izpit. Ko so delo prečitali in glosirali vsi trije člani komisije t. j. predsednik in oba člana izpraševalca — so me poklicali na ustni izpit, da pred komisijo branim svojo tezo.

Tezo sem branil nad eno uro. Prvo vprašanje, ki mi ga je izpraševal profesor-pedagoški postavil je bilo: Kaj vas je navelo, da ste izbrali to temo in kakšna je njena svrha. Potem so sledila vprašanja, ki jih je postavljala zdaj eden zdaj drugi: Kaj je cilj vzgoje? Razlika izmed Herbartovega in Dujijevega (John Dewey) shvatanja vzgoje. — Razvoj otroka po Dujiju. — Dečje zaščitne postaje: zbirališča — sprejemališča. — Odprta, poluodprta in zaprta zaščita. — Razlika med dnevnimi zavetišči in zavetišči. — Svetovališča zdravniška in pedagoška. — Sodelovanje zdravnik in pedagoga. — Pedagoška policija. — Kako zamišljate dečjo aktivnost?

Po odbrani in kratkem odmoru smo prešli na zakonodavstvo in administracijo. Tu so se vstila sledeča vprašanja: Koliko vrst učiteljev je v narodni šoli? — Usposobljenost veroučiteljev in njihova postavitev. — Da li mora učitelj narodne šole poučevati verouk? — Kakšne zavabilje imam z ozirom na njihovo kvalifikacijo? — Ali se lahko postavljajo učitelji z nepopolno kvalifikacijo? — Ali se lahko postavljajo učitelji, ki so končali privatne šole? — Kaj predvideva zakon o narodnih šolah o kaznih? — Kako je sestavljen krajevni šolski odbor v krajih izpod in iznad 30.000 prebivalcev? — Njegovi funkcije in funkcije. — Katere so dolžnosti upravne občine napram šoli? — Kako se vrši izbor zemljišča za šolo? — Kaj o tem predpisuje zakon o narodnih šolah? — Da li so tudi v narodni šoli privatni izpiti? — Kako se opravljajo? — Do katerega leta je otrok šoloobvezen? — Začetek šole v nar. šoli. — Izpisovanje učencev iz osnovne šole. — Kako so razvrščeni nazivi učiteljev in zabavil v uradniškem zakonu? — Kako se odredi rang za one nazive, ki niso razvrščeni v uradniškem zakonu? — Rok za razvrščanje po grupah? — Kako šolski nadzornik vrši pregled šole? — Pedagoški in kontrolni pregled.

Ko so me obvestili, da je tudi ta del izpita izvršen, so mi rekli, naj bom drugi dan ob 8. uri jutraj v tej in tej narodni šoli, kjer bo treba izvršiti nadzorniški pregled. Šele drugo jutro ob 8. uri mi je predsednik komisije povedal, v kateri razred idemo. »Izvršili boste pregled v četrtem razredu, glejte da sebe manifestujete. Naj dela učitelj, da vidite, kako postopa, ampak vi morate dlje časa delati.« — Po teh besedah smo vstopili v razred.

Jem letnem poročilu. Krajevni prosvetni odbori vpisujejo svoje delovanje v posebno knjigo, dalje vpisujejo tudi delovanje drugih prosvetnih korporacij in društev, ako so ta izvajala svoje delo ob sodelovanju, ali iniciativni krajevnega prosvetnega odbora. Okrajni prosvetni odbor vpisuje svoje delo na posebnih tiskovnih, ki jo pošlje po zaključku kolektorskega leta ministrstvu prosvete.

Prav tako se vsako leto ugotavlja stanje in delovanje javnih občinskih knjižnic. To statistiko izdelujejo v okrajnih okrajni prosvetni odbori, v pokrajnih pokrajni prosvetni odbori, za vso državo pa ministrstvo prosvete. V ta namen je ministrstvo prosvete založilo posebne tiskovine.

Ministrstvo prosvete pošlje vsako leto znesek po 500 Kč vsem onim prosvetnim odborom, ki so poslali točno in vestno sestavljeno poročilo. Ta znesek je namenjen tajniku prosvetnega odbora za njegov trud na ljudsko izobraževalnem polju. Okrajni knjižnični referenti pa dobivajo nagrado od 100 do 300 Kč za svoj trud. Jasno je, da s tem zneskom ni plačano njihovo delo, a ministrstvo prosvete hoče na ta način izkazati hvaležnost javnim ljudskim delavcem. Vsi navedeni prispevki so nekaka nagrada javnim funkcionarjem ter jih ni treba nikamor zapisovati ali o njih poročati.

Iz državnega prispevka za ljudsko-izobrazbo se črpa tudi honorarji za predavatelje in drugi osebni izdatki. Zato je ministrstvo prosvete točno uredilo tudi to vprašanje in sicer: za ljudsko izobraževalno predavanje 30 Kč, za popularno znanstveno predavanje 50 Kč, za učno uro na ljudsko-izobraževalni šoli 7 Kč, na višjih ljudsko-izobraževalnih šolah dobiva predavatelj 15 Kč, na najvišjih ljudskih šolah, kjer poučujejo univerzitetni profesorji in docenti znaša honorar za uro 50 Kč, za pouk v tujih jezikih pa znaša honorar 20 Kč.

Okrajnim in občinskimi (mestnim) zdravnikom ne pripada nikaka nagrada za predavanje iz javnega zdravstva, ki so prirejena v njihovem okolišu. (Dalje prih.)

Kaj to pomeni? To pomeni, da mora nadzorniški kandidat dobro poznati učni načrt za vse razrede, da mora imeti dobro dozo prisotnosti duha in učiteljske in nadzorniške spretnosti.

Dvajset minut smo gledali razrednega učitelja, kaj in kako dela, štirideset minut pa sem jaz sam delal z otroci in to prvi dan po velikonočnih počitnicah.

Ko je čas potekel, me je vodil predsednik komisije v upraviteljevo pisarno, da se tu izvršim pregled. Tudi tu naj pokaže nadzorniški kandidat bistrino opažanja in sposobnost, da zna postavljati primerna vprašanja. Ko se izvrši pregled v pisarni pride na vrsto še ogled šolskih prostorov in zemljišča. To nismo storili, ker je pred vrati čakal še drugi kandidat, da pride na vrsto, ura pa je bila že skoro deset.

Ko je tudi drugi kandidat opravil pregled v šoli, smo se zopet našli s komisijo iz oči v oči v predsednikovi pisarni. Sedaj je prišlo na vrsto poročanje o vsem, kar se je v razredu in v šoli videlo. Kaj se je delalo in kako, vse kar je bilo dobro ali slabo, in zakaj? Tu je sedaj že tretji ustni izpit, ki se v glavnem nanaša na tolmačenje in uporabo § 44. zakona o narodnih šolah, ali vsekakor tudi na poznanje raznih drugih načel učnega postopanja, ki jih je morda učitelj uporabljal. Na koncu kandidat še pove komisiji, kakšno oceno bi dal učitelju in jo obrazloži.

Tako torej izgleda nadzorniški izpit na konkretnem primeru. To torej nikakor ni neki izpit »samo iz šolske zakonodaje in administracije«, pa saj to tudi ne sme biti. Prepričan sem, da so v izpitnih komisijah osebe, ki se zavedajo važnosti nadzorniškega izpita, ki vedo kakšni nadzorniki so nam potrebni, a tudi, kaj morajo ti naši nadzorniki, ki bodo delali v naših šolah, znati in pokazati. Isto tako sem prepričan, da se ne bo niti ena komisija izognila onega dela izpita, kjer se omenja obramba teze, kakor je to v naglici storil naš tovariš Šilih, ampak, da se bodo baš tu spoprijeli komisija in posamezni kandidat, da bo baš tu bojno polje, kjer bodo kandidati zmagovalci ali pa poraženci.

Tak način izpita je mnogo demokratičnejši in bolj širokogrudni, kot da kandidatu priliko, da pokaže, kako razpolaga s teorijami psihološko-pedagoških ved in kako jih zna uporabljati. Ali naj nadzorniškega kandidata, ki je pri nas namreč že zrel mož, še vedno držimo v okovih neklih klavzurnih nalog in teovjskega izpraševanja po listkih, ki se izvlače? Jaz mislim, da to za nadzornika res ni potrebno.

Sam izraz šolski nadzornik bi se mogel izpremeniti v izraz šolski svetovalec šole z novim šolskim zakonom, ali pa z delno izmenjavo sedanjega šolskega zakona. Toda naziv sam ne bo izpremenil človeka ki ga nosi. Mi, ki poznamo sedanje šolske nadzornike, vemo, da so med njimi tudi pravi šolski svetovalci. To so vsi oni, ki so se z ljubeznijo lotili tega svetega poklica, ki se niso zanežarili, ampak se izpopolnjujejo z zasledovanjem sodobnega razvoja pedagoških ved in z opazovanjem stanja našega šolstva na terezu z željo, da pomagajo terenskim delavcem — učiteljem do čim boljših uspehov za razvoj naše narodne šole in našega narodnega podmladka. Imamo, hvala Bogu, tudi že sedaj šolske svetovalce in kjer oni delujejo, tam je kakor o kresu: plamen, ki sije daleč okrog in ki naznanja boljšo bodočnost. Vse je evolucija.

Mi Slovenci smo nad tisoč let z nezaupanjem gledali na vse, kar so nam naši tlačitelji nudili ali usiljevali. Ta lastnost se je podedovala od pokoljenja do pokoljenja in preblizu smo še od prošlosti, da bi je tudi naši otroci ne podedovali od nas. V nezaupanju smo kritikovali in tega smo se tako temeljito naučili, da še danes prvo iznesemo negativno stran in to večkrat tako hudo, da od tega pozitivne niti ne vidimo. Isto je tudi sedaj s pravili o nadzorniškem izpitu. Od 1929. leta, ko je izšel zakon o narodnih šolah pa do 1935. leta, ko je izšel ta pravilnik, ni nihče pisal o beležjskem pravilniku in o raznih tujih mišljenjih. Sedaj šele, ko smo dobili naš pravilnik, se je oglasila zopet ona podedovana specialno slovenska lastnost. Ali kakor sem že na drugem mestu napisal, ponavljam še enkrat: Ne črke na papirju, ampak človek je in mora biti garancija za dober potek in uspeh dela. Državna komisija za nadzorniški izpit sestavljena od dobrih pedagogov, ki se zavedajo važnosti naloge, ki jim je poverjena, je najboljša garancija, da bomo dobili dobre nadzornike. Šolskega nadzornika pa, ki bo vdan svojemu svetemu poklicu in ki bo pri izvrševanju svoje službe imel pred očmi važno ali naporno delo terenskega delavca — učitelja za boljšo bodočnost narodnega podmladka in narodne šole, bodo vsi imeli za tovariša — svetovalca.

To je bil namen i pravilnika i uredbe o vršenju nadzorniške službe z vsemi njihovimi nedostatki, ki so takšni, da so vsakemu jasni, kdor jih hoče razumeti, in nič drugega. Anton Skala.

KLOBUKE

zadnje novosti za pomlad, v finih barvah in elegantnih oblikah, samo dobre kakovosti ter razne sportne čepice nudi v lepi izbiri

MIRKO BOGATAJ

trgovina klobukov in čepic

LJUBLJANA, Stari trg 14

Cene zmerne. — Sprejemajo se popravila.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Splošne vesti

DRUGI DELNI RISARSKI TEČAJ ZA STROKOVNO IZOBRAZBO UCITELJEV NA STROKOVNIH NADALJEVALNIH SOLAH.

Kraljevska banska uprava objavlja naslednji razglas:

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani se priredi drugi delni risarski tečaj za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Ta risarski tečaj se bo vršil od 1. julija do inkl. 24. avgusta 1935.

Število udeležencev za ta tečaj je omejeno na kvečjemu 29 ter se sprejmejo v tečaj izključno samo kandidati, ki so posečali in dovljili I. delni risarski tečaj v šolskem letu 1933/34.

Prijave se morajo izvršiti najkasneje do 10. junija t. l. in nasloviti na VIII. oddelek kraljevske banske uprave v Ljubljani. Eventualna potrebna dovoljenja za poset tečaja od svoje predpostavljene oblasti si morajo sami preskrbeti.

— Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 16. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 58 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj eksternistov, ki stanujejo izven zavoda. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 Din. — Prošnje za sprejem (kolek 5 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list; domovnico; odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kakke druge šole; obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko stipendijo ali stipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarstvenega stanja staršev, odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za odgovarja-

jočo stipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru. — Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

— Na Dr. Krekovi meščansko-gospodinj-ski šoli v Šiški, Ljubljana VII., bo za učiteljice in absolventinje srednjih šol poseben kmetijsko-gospodinj-ski in kuharski tečaj s konserviranjem od 3. do 31. julija t. l. — Ob enem se bo vršil tudi poseben tečaj za vrtnarstvo in cvetličarstvo, za šivanje s prikrivanjem, Priglasiti se je do 30. jun. 1935.

— Šolske odbore Pomladka Rdečega križa opozarja podpisana sekcija, da je treba predložiti po pravilniku običajno letno poročilo o delovanju PRK na šoli ob zaključku šolskega leta. Tiskovino prejmejo odbori pravočasno. Članarino pa je treba plačati po zakonu in pravilih do 30. aprila vsakega leta. Nakazuje se samo banovinskemu odboru, in sicer 50%, za Glasnik pa posebej na isti naslov. Sekcija PRK v Ljubljani.

— Naznanilo in poziv. Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani obvešča učitelje-starše, ki študirajo svoje sinove v Ljubljani, da bo s 1. septembrom 1935. otvorilo v svojem domu penzionat. Vanj bo sprejemalo po tehtnem preudarku samo dijake. Uprava bo skrbelo za strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju. Načelstvo vabi ponovno vse one učitelje-starše, ki še niso priglasili svojih sinov, da to store do 31. maja t. l. Po tem terminu bo načelstvo inseriralo sprejem gojencev v dnevnikih. Vsi priglasenci prejmejo v kratkem podoben prospekt. Pojasnila daje načelstvo Učit. doma v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— Ena Kodak kamera, ki stane samo Din 75! — Končno je prišel čas, ko si lahko vsakdo nabavi fotografsko kamero. Tudi Vi si sedaj lahko privoščite to veselje, ki ga uživajo vsi oni, ki že fotografirajo. Kodak Baby-Brownie kamera je tako enostavna, da lahko tudi otrok snema z njo posrečene slike. Zahtevajte od najbližjega foto-trgovca, da Vam pokaže Kodak Baby-Brownie kamero! Format slike je zelo lep, velikost je 4x6,5 cm. Uporabljajte vedno Kodak ali Pathe filme, s katerimi boste dosegli dobre posnetke. Važna in vesela vest za vse je izvedeno znižanje cen foto-filmskega materiala.

izšla kakšna uredba, ki bi predvidevala tak postopek, zato smatramo, da se je zgodilo to pomotoma.

Naša gospodarska organizacija

VSEM TOVARIŠICAM V KRŠKEM SREZU

Kot Vam je znano, cenjene tovarišice, je delo naše edine ženske stanovske zadruge »Doma učiteljice« v polnem teku. Iz članka v predzadnjem »Tovarišu« z dne 1. maja t. l. pa ste zamogle razbrati nje nadaljnji program. Hkrati je »Doma učiteljice« razposlal okrožnice na vsa sreska društva, da se o njih razpravljajo.

Ker pa naš srez ne bo imel v maju več zborovanja, Vas tem potom prosim, da se javijo vse članice »Doma učiteljice« iz krškega sreza in mi sporoče svoja imena. Prosim tudi eventualnih predlogov glede kakega sestanka, odnosno vprašanj ali novih misli glede zadruge same.

Hkrati pa se obračam tudi na vse one tovarišice našega sreza, ik še niso včlanjene v tej zadrugi, da bi se nam pridružile. Že naša stanovska zaveza nam kliče in nalaga nalogo skupnega dela za izboljšanje ženinoga položaja pa bodisi v gospodarskem, političnem ali ostalem življenju.

Vse one, ki se za stvar zanimajo, kakor tudi že včlanjene tovarišice prosim, da čimprej sporoče svoje naslove glede pojasnil, vprašanj in predlogov na

Zlato Jurkovo,

tč. poverjenico »Doma učit.«
za srez Krško-Leskovec-Krško.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Tekom aprila meseca je prejel UD v Mariboru naslednja darila: Učit. društvo za Dolenjelen-davski srez za »Maistrov kamen« naknadno še Din 130.— (skupaj Din 625.—). Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru Din 500.—. Učit. društvo za srez Ptuj v počastitev spomina dolgoletne društvene blagajničarke, umrle Luknar Marijane, šolske upr. v Ptuj Din 200.—. Sresko učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. goricah poklanja namestu venca pok. tov. A. Vogrincu, biv. šol. upr. pri Sv. Antonu v Slov. gor. Din 150.—. — Vsem darovalcem izrekamo najtoplejšo zahvalo!

Učiteljska fiskarna

—t Učiteljska tiskarna, r. z. o. z. v Ljubljani, je imela dne 3. maja t. l. svoj XXXII. redni občni zbor ob navzočnosti 37 zadružnikov. Občni zbor je otvoril preds. E. Gangl, ki se je — po običajnih formalnostih — uvodoma spominjal v izbranih besedah mučeniške smrti viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Navzoči so ga stoje poslušali in zaklicali spominu blagopokojnika trikratni »Slava«

Poročila upravnega sveta o zadružnem poslovanju, o računskem zaključku za l. 1934. in nadzorstva o poslovanju upravnega sveta so bila po živahnem razpravljanju soglasno odobrena in sprejeta. Prav tako je občni zbor soglasno odobril predlog upravnega sveta, naj se ves čisti dobiček pripiše rezervnemu za-

Osebne zadeve

—i Napredovali so učitelji(-ce) v VIII. skupino: Kiferle Danica iz Brusnic; Mohorko Ciril iz Studencev; Hari Marija iz Stanjevcev; Avsec Nada iz Vidma; v VI. skupino: Pucelj Alojzij iz Vučje vasi; v V. skupino: Erker Franc iz Stopič.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje P. M. v M.:

1. Zadnja povišica se mi je nakazala z dekretom od 17. IX. 1931.

2. Uverjenje sem prejela od ministrstva prosvete datirano 20. IX. 1932.

3. Z dekretom od 5. I. 1933. sem bila pomaknjena iz VIII. v VII. položajno skupino.

Prosim, da se mi v »Učit. tov.« v rubriki »Učiteljski pravnik« pojasni, kdaj lahko zaprosim za povišico in kdaj za napredovanje v VI. skupino.

Odgovor: Za nadaljnje napredovanje pride v poštev le ukaz z dne 5. I. 1933. Za periodski povišek se prijavite 5. I. 1936. in takrat vložite tudi prošnjo za VI. skupino. — Poglavje XIV., str. 78—84, »Ročni katalog«. V. G.

—§ Vprašanje: J. V. v Sv. A. v Slov. gor. Moj mož je imel mesečno brutto dohodkov Din 2406.— kot pokojnino. Jaz imam mesečnih pokojninskih prejemkov Din 2304.— s polno službeno dobo. Drag. doklade prejmem vsled uredbe istih znižane za 75%. Prosim za pojasnilo, ali imam po smrti mojega moža, t. j. od I. IV. t. l. pravico na celo draginjsko doklado ali ne, ali moram za isto vložiti posebno prošnjo, odnosno ali moram poslati novo prijavo za draginjske doklade. Kam in kako?

Odgovor: Po smrti Vašega soproga imate pravico do polne draginjske doklade. Pošljite dravski finančni direkciji vlogo (odnosno novo prijavo) s prepisom mrtvaškega lista pok. soproga in v njej prosite, naj se Vam nakaže od I. IV. 1935. polna osebna draginjska doklada.

—§ Vprašanje: P. J. v M.

I. I., upokojena drž. uradnica II/3 skupine, je na osnovi izprememb o drag. dokladah drž. upokojenecv z dne 11. aprila 1934. št. 14.310/I izgubila celo drag. doklado, ker ima njen mož, priv. uradnik, nad 2.500 Din mesečne plače.

Ko je imenovana predložila železniško legitimacijo v podaljšanje, so ji želez. legitimacijo kratkoma odvzeli. češ, da nima pravice do voznih olajšav, ker ne prejema draginjskih doklad.

Torej, tako rekoč z eno potezo so se upokojenki zadala 2 udarca: izguba drag. doklad in izguba žel. legitimacije.

Če se v vseh primerih tako postopa, tedaj bo treba izposlovati, da se zgoraj citirani odredbi doda znanilo v prid upokojenecv. Kaj pravite k temu?

Odgovor: Ker je imenovana oseba upokojenka, ima pravico kot taka do voznih olajšav, zato naj napravi vlogo in zaprosi, da se ji železniška legitimacija vrne s predpisanim podaljšanjem. — Ni nam znano, da bi bila